

APAÇI GENÇLİK

GENÇLERİN TOPLUMSAL DAVRANIŞ VE YÖNELİMLERİ:
İSTANBUL'DA "APAÇI" ALTKÜLTÜR GRUPLARI
ÜZERİNE NİTEL BİR ÇALIŞMA

Ömer Miraç YAMAN

İstanbul'da doğdu. 1999 yılında Yunus Emre Süper Lisesi'nden mezun oldu. Lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nde 2003 yılında, Yüksek Lisans eğitimini ise Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nde 2007 yılında tamamladı. Sakarya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Doktora eğitimine 2008 yılında başladı ve 2012 yılında tamamladı. 2009 ila 2014 yılları arasında Yalova Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü'nde Öğretim Üyesi olarak görev yapan Yaman, halen İstanbul Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü'nde Öğretim Üyeliği görevine devam etmektedir. 2010 yılında "Türkiye Gençlik Çalışmaları Bibliyografyası 1923-2010"; 2013 yılında "Apaçi Gençlik: Gençlerin Toplumsal Davranış ve Yönelimleri İstanbul'da 'Apaçi' Altkültür Grupları Üzerine Nitel Bir Çalışma" ve 2015 yılında "Türkiye Kimyasal Bağımlılık Çalışmaları Bibliyografyası (1923-2014)" ile "Türkiye Davranışsal Bağımlılık Çalışmaları Bibliyografyası (1923-2014)" adlı çalışmaları yayınlanmış olan Yaman'ın; Gençlik, Madde Bağımlılığı, Göç, Kentleşme, Aile, Alt kültür, Sosyal Hizmet Literatürü ve Uygulamaları konularında makaleleri ve kitapları bulunmaktadır.

APAÇI GENÇLİK

GENÇLERİN TOPLUMSAL DAVRANIŞ VE YÖNELİMLERİ:
İSTANBUL'DA "APAÇI" ALTKÜLTÜR GRUPLARI
ÜZERİNE NİTEL BİR ÇALIŞMA

Ömer Miraç Yaman

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	9
GİRİŞ	11

BÖLÜM 1

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ZEMİN

1.1. GENÇ KİMDİR, GENÇ OLMAK NE DEMEKTİR?	36
1.1.1. Farklı Disiplinlere Göre Gençlik Tanımları.....	44
1.1.2. Gençlik Hangi Dönemi Kapsar?.....	52
1.2. ALTKÜLTÜR KAVRAMI VE TARTIŞMALAR	57
1.3. APAÇI KAVRAMI VE TARİHSEL KÖKENİ	71
1.4. TÜRKİYE'DE APAÇI KAVRAMI.....	82

BÖLÜM 2

ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

2.1. FENOMENOLOJİK-YORUMSAMACI YÖNTEMLE NİTEL ARAŞTIRMA	104
2.2. ARAŞTIRMANIN VERİ TOPLAMA TEKNİĞİ	111
2.2.1. Derinlemesine Mülakat.....	112
2.2.2. Odak Grup.....	116
2.2.3. Katılımlı Gözlem	118
2.2.4. Doküman İnceleme: Film, Fotoğraf ve Sosyal Medya Yazışmaları	121
2.3. ARAŞTIRMA SAHASI.....	124
2.4. ARAŞTIRMA GRUBU	127
2.5. ARAŞTIRMANIN VERİ ANALİZİ	129
2.6. SAHA ARAŞTIRMASI.....	133

Apaçi Gençlik

Ömer Miraç Yaman

Ömer Miraç Yaman Copyright 2016

yedinci baskı: kasım 2016

baskı-cilt: Senyıldız Matbaacılık Gümüşsuyu Cad.

No: 3/2 Topkapı-İstanbul Tel: 0212 483 47 91 - bilgi@senyildiz.net

BÖLÜM 3

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

3.1. APAÇI GENÇLER: NASIL ALGILANIYORLAR VE KİMLER? ...	142
3.1.1. Toplumdaki Apaçılık Algıları.....	142
3.1.1.1. Düz Liseli Gençlerin Apaçi Algısı.....	142
3.1.1.2. Anadolu Liseli Gençlerin Apaçi Algısı	145
3.1.1.3. Kafe Sahiplerinin Apaçi Algıları: Yoksul ve Parçalanmış Ailelerin Çocukları.....	148
3.1.1.4. Otobüs Şoförlerinin Apaçi Algıları: “Vatan Millete Hayrı Olmayan İnsan Tipi”	149
3.1.1.5. Rehber Öğretmenlerin Tanımlamalarıyla Apaçi Gençlik: Mücadele Gücü Olmayan “Kurbanlar”	155
3.1.1.6. Emniyet Yetkililerine Göre Apaçi Gençlik: “Türk Toplumunun Kültürüne ve Ahlakına Yabancı Gençler”	159
3.1.2. Apaçi Genç Kimdir?.....	160
3.1.2.1. Erkek Apaçiler.....	160
3.1.2.2. Erkek Gibi Kızlar: Apaçi Kız Kimdir?	163
3.1.2.3. Apaçilerin Kendi İçinde Ayrıştırılması: Dızolar, Karakafalar ve Taskafalar	165
3.1.2.4. Bir Apaçinin Temel Özellikleri: Doğulu Olmak ve Argo Konuşmak	173
3.1.2.5. Kıro, Barzo, Maganda ya da Apaçi	176
3.1.2.6. Apaçi Gençlerin İstekleri/Arzuları/Hedefleri: Zengin ve Delikanlı Olmak	179
3.1.2.7. Toplumda Bazı Kesimlerce Apaçi Olarak Görüldüğüne İnananlar	183
3.2. GENÇLERİN KENDİ ARALARINDAKİ İLİŞKİLER.....	185
3.2.1. Akran İlişkileri	186
3.2.1.1. Gençlerin Aralarındaki Ağlar: ‘Robin Hood’çülük, Yardımlaşma ve Menfaat İlişkileri	186
3.2.1.2. Apaçi Gençlerin Gözüyle Sorun Zamanları, Yalan Söyleme Halleri ve On Numara İnsanlar	193
3.2.1.3. Bir Eğlence Biçimi Olarak “Asker Eğlenceleri” ve “Araba Kiralamak”.....	196
3.2.2. Kız-Erkek İlişkileri	202
3.2.2.1. Çıkma (Beraber Olma) İlişkileri.....	204
3.2.2.2. “Kızların Ahlakı Bozuk”	209
3.2.2.3. Değişen Bekâret Algısı	213
3.2.2.4. Erkeklerle Bakış ve Genç Erkeklerin Namus Algısı.....	217

3.2.3. Suça Bulaşmaları-Kavgaya Etme Biçimleri.....	222
3.2.3.1. Kız-Erkek Meselesi, Küfür Etme veya “Ne Bakıyon Lan” Yüzünden Kavgaya Etmek	225
3.2.3.2. Kavgalarda Kullanılan Aletler	227
3.2.4. Alkol, Sigara ve Uyuşturucu Madde Kullanımı (Esrar-Hap-Bali-Tiner Alışkanlıkları).....	229
3.3. GENÇLERİN EĞİTİM, MESLEK VE GELECEK ALGILARI	238
3.3.1. Eğitim Süreçleri	238
3.3.1.1. Bir Şekilde Okuyabilenler	242
3.3.1.2. Okuldan Ayrılma, Problem Yaşama ve Ayrımcılığa Maruz Kalma Durumları	245
3.3.2. Meslek-İş Durumları	249
3.3.2.1. İmalat Sanayi ve Hizmet Sektörünün Alt Birimlerinde Çalışanlar.....	249
3.3.2.2. İlegal Para Kazanma Yolu Olarak Torbacılık, Hırsızlık, İddaa ve Sahte Para İşi.....	255
3.3.3. Gençler Nasıl Kurtulur: Kurtulan ve Kurtaran Pozisyonları Üzerinden Kurtuluş Anlatıları: Kadir Bey Örneği.....	261
3.4. GENÇLERİN KÜLTÜREL KODLARI.....	266
3.4.1. Giyim-Kuşam, Beden ve Saç Alışkanlıkları.....	267
3.4.1.1. “Renkli” ve “Şekil Şekil” Giyinmek ve Elbiseleri Takas Etmek	267
3.4.1.2. Bedene Şekil Yapanlar (Dövme Yapanlar, Faça Atanlar)	271
3.4.1.3. Saça Şekil Vermek-Berberle İlişkiler	275
3.4.2. İnternet ve Televizyon ile İlişkiler.....	279
3.4.2.1. Facebook Kullanımı	279
3.4.2.2. Takip Edilen Diziler-Programlar	283
3.4.3. Müzik Dinleme ve Dans Etme Biçimleri.....	286
3.4.3.1. Arabesk, “Kop-Kop” ve Diğer Müzikler	288
3.4.3.2. Aynaya Karşı Dans ve Halayla Oynamak.....	290
3.5. GENÇLER İÇİN AİLENİN ANLAMİ.....	293
3.5.1. Anne Baba İle İlişkiler.....	293
3.5.2. Apaçi Gençlerin Aile Yapıları.....	294
3.5.3. Silik Aileler ve Boşanmış-Ayrı Aileler	298
3.5.4. Aile İçi Şiddet.....	308
3.5.5. Ailesinden Ayrı Yaşayanlar ve Evden Kaçma Hikâyeleri.....	310
3.5.6. Evliliğe Bakış ve Çocuk Algısı.....	312

3.6. GENÇLERİN GÖZÜNDEN GÖÇ, İSTANBUL VE UNUTULMAYAN HATIRALAR.....	320
3.6.1. Göç İlişkileri ve İstanbul Algıları	320
3.6.1.1. Özlem Dolu Memleket Hikâyeleri ve Kente Karşı Teyakkuz Hâlinde Olmak: “Tayfa” ve “Kan Parası”	322
3.6.1.2. Esenler’de Yaşamının Güçlükleri	329
3.6.1.3. Yaşadığı Çevreden Dışlanmak ve Semti Terk Etmeyi Düşünmek	334
3.6.2. Mekân Tercihleri.....	337
3.6.2.1. Mekân Anlatılarının Merkezi Olarak Kafeler	339
3.6.2.2. Semt Dışında Gidilen Yerler	345
3.6.2.3. Semtte Köşe Kapmaca Oynamak.....	348
3.6.3. Unutulmayan Hatıralar	350
3.6.3.1. Yoksullukla İlgili Anlatılar.....	351
3.6.3.2. İz Bırakan Anılar	354
3.7. GENÇLERİN GÖZÜYLE DEVLET, SİYASET VE DİN.....	356
3.7.1. Devlet Algısı: Tepkisellik ve Güvensizlik	356
3.7.2. Siyasete Bakışlar	368
3.7.3. Din-İbadet ile İlişkiler	372
3.7.3.1. Namaz, Oruç ve İbadet Durumları.....	374
3.7.3.2. “Tövbe Edenler”in “Dönüş” Hikayeleri	377
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	381
KAYNAKÇA	401
Kitaplar.....	401
Sürelî Yayınlar.....	409
Diğer Yayınlar	415
EK 1- Apaçi Gençlerin Demografik Dağılımı	423
EK 2- Apaçi Gençler Dışında Kalan Grubun Demografik Dağılımı ...	425
EK 3- Apaçilerin Sık Kullandığı Kavramlar ve Deyimler.....	427
Kavramlar:	427
Deyimler	428
EK 4- Uyuşturucu Madde Bağımlısı Gençlerin Aile İçi İlişkilere Yönelik Görüşleri: Esenler-Bağcılar Örneği.....	431
EK 5- Bir Kavga Sosyolojisi Denemesi: Kentin Yoksul Mahallelerinde Gençlik ve Suç İlişkisi.....	453
EK 6- Uyuşturucu Madde Bağımlılığı ile Mücadelede Danışman Abi/Abla Modeli	477

ÖNSÖZ

“Apaçi Gençlik” temalı kitap çalışmasının hazırlanması süreci hiç şüphesiz birtakım güzellikler ile çeşitli zorlukları da beraberinde getirdi. Çalışma konusunun belirlenmesi, literatür okumaları ve saha araştırmasında kendini gösteren bu zorluklar kıymetli hocalarım, ailem ve dostlarımın desteği ile aşılmaya çalışıldı.

Bu anlamda öncelikle Yüce Rabbime verdiği nimet ve ihsan ettiği kolaylıklardan dolayı hamd ediyorum. Nitekim O’nun (c.c.) yardım ve inayeti olmasaydı, bu çalışma iki kapak arasına elbette gelemezdi. Üzerimdeki emek ve haklarını hiçbir zaman ödeyemeyeceğim kıymetli ve pek muhterem anneciğim ve babacığım; biricik kardeşim Elif YAMAN; doktora tez danışmanım ve değerli hocam Prof. Dr. Ali Rıza ABAY; tez izleme komitesinde yer alarak kıymetli düşünce ve tavsiyelerini esirgemeyen Prof. Dr. Ali SEYYAR ve Yrd. Doç. Dr. Fethi GÜNGÖR; doktora başlama sürecinde tavsiyeleri ile değerli desteğini esirgemeyen Prof. Dr. Celaleddin VATANDAŞ; üzerimde çok emeği olan kıymetli ağabeyim Uğur ALTUN ve onun şahsında Araştırma ve Kültür Vakfı’nın yönetici ve hocaları; bize işyerinin ve gönlünün kapısını sonuna kadar açık tutan, hakkını ödeyemeyeceğim değerli ağabeyim Hasan GÜLTEKİN; tez süreci boyunca bir an olsun beni yalnız bırakmayan, emeği ile bu eserin ortaya çıkmasında ince işçilik yapan kardeşim İsa YILMAZ; saha çalışması boyunca sürekli yanımda olan ve teze dair düşüncelerini esirgemeyen Alperen GENÇOSMANOĞLU ve Elyesa KOYTAK; tezi sabırla okuyup tavsiyelerde bulunan dostum Yrd. Doç. Dr. Mehmet BABACAN; doktora sürecinin her aşamasında maddi-manevi destekleriyle yanımda olan sevgili bacanağım Zafer

ÖZDEMİR; çalışmanın iki kapak arasına gelmesinde gösterdiği gayret ve anlayışı ile İlhan GÜNDOĞDU ve Orhan ÇİÇEK; yeni baskılar için kitabın tashih ve redakte süreçlerinde titiz ve ince işçiliğini özenle ortaya koyan Muhammed Cihad TUNA; tezimizin saha araştırması sürecinde tanışıklığımızın pekiştiği ve tezin her bir sayfasında emeği bulunan, pek çok eksikliğine rağmen büyük bir tevazu ve sabır ile metinleri okuyup-düzelten muhterem dostum Yrd. Doç. Dr. Murat ŞENTÜRK; tezin kitaplaşması sürecinde adeta tüm yazılanları “yeniden yazan” ve kıymetli vakitlerini esirgemeyen hocam Hüseyin ALTUNTAŞ; emeği ile kitabı “güzelleştiren” Abdullah Sabit TUNA; fotoğraf çekimi noktasında hünerli ellerini ve emeğini gönülden paylaşan Cem KAMAOĞLU, saha çalışması boyunca her anlamda yardımlarını esirgemeyen, gönül insanı Kafe Sahibi Süleyman Bey; doktora sürecinde maddi manevi desteğini esirgemeyen İlim Yayma Cemiyeti İstanbul Şubesi; elbette doktora tez sürecimin baştan sona mimarı, akademide “usta-çırak” ilişkisini bana öğreten, kıymetli fikirlerini, vakitini, sofrasını ve gönülünü benimle paylaşan pek muhterem hocam Prof. Dr. İsmail COŞKUN ve son olarak gerek saha araştırması süreci gerekse tez yazım döneminin zor saatlerinde fikir ve emek desteğini hiç esirgemeyen, gergin ve sıkıntılı dönemlerde yanında huzur ve sükün bulduğum evlatlarımın anası Hanımım’a şükranlarımı sunuyorum.

Ömer Miraç YAMAN
Ocak 2014

GİRİŞ

Gençlik temalı bir konuyu çalışmak; hâli hazırda dünyanın genelinde yaygın olduğu şekliyle oldukça tartışmalı, alabildiğine öznel ve sosyo-kültürel şartlardan siyasal atmosfere değin pek çok farklı toplumsal bileşenin etkisi altında şekillenme potansiyeline sahip bir alanda çalışma yapmaya karşılık gelmektedir. Nitekim tarihsel olarak da gençlik, dünya tarihinin her döneminde toplumların öncelikli gündemleri arasında ilk sıralarda yerini almış; kimi zaman siyasal bir aktör olarak tanımlanan, kimi zaman askeri bir güç olarak değerlendirilen, günümüzde ise büyük oranda “toplumu ileriye taşımaya” beklenen bir misyonu gerçekleştirme arzulan bir konumda olmuştur.

Çalışma konusu olarak tercih edilen “Apaçi Gençlik” ise hem dünya çapında yaygınlık kazanan bir takım kültürel kodlardan etkilenerek oluşan yerel bir gençlik grubu olması itibarıyla, hem de toplumsal pratikleri itibarıyla çoğu zaman bir altkültür formuna yakın bir konumda bulunuşu ile tartışılması ve çözümlenmesi gereken bir sosyolojik vaka olarak karşımızda durmaktadır. Bu anlamda giriş bölümünde; Apaçi gençliği merkeze alan çalışmanın konusunun belirlenme süreçleri, bu çalışmanın hangi amaca binaen temellendirildiği, çalışmanın akademik ve toplumsal anlamda önemi ve yaptığı katkıları, çalışmanın ana sorusunun ve alt sorularının nasıl belirlendiği, saha araştırması boyunca başvuru alanı ve çalışmanın kapsam ve sınırlılıkları tanımlanmaya çalışılacaktır.

Çalışmanın Konusu

1923’den günümüze değin siyasetin ve kültürün merkezinde yer almış bir alanı temsil eden gençlik yazını, hem akademik hem de akademi dışı

üretimler göz önüne alındığında, görece bir eksikliği içerisinde barındırmaktadır. Bu anlamda Türkiye’de gençlik alanında yapılan çalışmalara dönük yaptığımız okumalar neticesinde, bir taraftan nicelik anlamında önemli bir yekûn ile karşılaşmış, diğer taraftan ise gençliği doğrudan ilgilendiren pek çok alanla alakalı az sayıda nitelikli çalışmaya rastlanmıştır. Özellikle sosyoloji disiplininin önemli bir başlığı olarak kabul edilen gençlik çalışmaları, gerek teorik gerekse saha araştırmaları bağlamında ciddi boşluklara sahiptir. Türkçede gençlik sosyolojisi başlığı etrafında günümüze kadar yapılmış yalnızca iki çalışmanın¹ bulunması -ki bu iki çalışmanın yazarı da aynı kişidir- gençlik sosyolojisi literatüründe yaşanan eksikliği gözler önüne sermektedir. Bu durum “gençlik” üst başlığının altında, mümkünse saha çalışması ile birlikte yürütebileceğimiz bir konuyu belirlememizi sağlayan en önemli etkenlerden biridir.

Nitekim literatür taraması sırasında İstanbul merkezli olarak faaliyet gösteren ve gençlik alanında araştırmaları-çalışmaları ile bilinen bazı sivil toplum kuruluşlarının yöneticileri ile yapılan görüşmelerde, gençlik odaklı çalışma yapan bu STK’larda bile gençlik temalı bir kütüphanenin veri bankasının bulunmayışı, literatür konusunda oldukça yüzeysel bir bilgi birikiminin varlığına işaret etmiştir. Literatürdeki bu boşluk, özellikle tez danışmanlarımızın da ısrarlı telkinleri ve cesaretlendirmeleri ile gençlik konulu bir bibliyografya çalışmasına dönüşmekte gecikmedi. Bu kapsamda doktora yeterlilik sınavını takip eden yaklaşık dokuz aylık dönemde, kütüphaneler ve kitaplar arasında gençliğe dair pek çok çalışma tespit edilmeye çalışılmıştır.

Kısa bir literatür taraması neticesinde pek çok farklı konunun ele alındığı ve yapılan derinlemesine araştırmada birçok konunun farklı boyutları ile akademik olarak tüketildiği fark edilmiştir. Diğer bir deyişle gençlikle ilgili farklı konular ele alınsa bile bunların önemli bir kısmı nitelik açısından zayıf olduğu için adeta birçok konunun akademik ilgi alanı olarak tükenmesine neden olmuştur. Dolayısıyla genel olarak gençlik literatürünün; özelde ise sosyologların alana dönük çalışmalarının detaylıca incelenmesine ve gençlik sosyolojisi bağlamında eksikliği en yoğun olarak hissedilen alt konuların belirlenmesine ihtiyaç duyulmuştur. Bu anlamda yeri gelmişken belirtilmelidir ki; Türkiye’de gençlik sosyolojisi bağlamında değerlendirilebilecek çalışmaların önemli bir kısmı saha çalışmasından uzak bir yapıya sahiptir ve bu durum “Türkiye Gençliği”ni

1 Her iki çalışmanın da yazarı Mahmut Tezcan’dır: Tezcan, M. (1991a). *Gençlik Sosyolojisi Yazıları*. Ankara: Gündoğan Yayınları; Tezcan, M. (1997). *Gençlik Sosyolojisi ve Antropolojisi Araştırmaları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

tanıma ve anlama noktasında esaslı bir birikime sahip olamadığımızı ortaya koymaktadır.

Literatür taraması tamamlandığında, “gençlik” konusuyla pek çok farklı sosyal bilim dalının ilgilenmiş olduğu ve belki bu anlamıyla interdisipliner bir akademik üretimin mevcut bulunduğu görülmüştür.

*Türkiye Gençlik Çalışmaları Bibliyografyası*² adlı çalışma böylesi bir arayışın neticesi olarak ortaya çıkmıştı. 1923’ten günümüze değin gençlik alanında yapılmış beş bin (5000)’in üzerinde makale, tez ve kitabın derlendiği çalışmayla; Türkiye’de yapılmış olan gençlik çalışmaları hem kronolojik olarak hem de tematik olarak bir okumaya ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Gençlik çalışmalarının kuramsal ve tarihsel yöneliminin izini sürebilmek, adeta bir gençlik çalışmaları haritasının ortaya çıkmasına imkân sağlamış, bu sayede çalışmanın nasıl bir tarihsel birikime yaslanarak yükseleceği daha net ortaya çıkmıştır. Bu çalışma sayesinde Türkiye gençlik çalışmalarının bir takım yapısal özelliklere dayandığı, dönemsel ve tematik farklılaşmaları bünyesinde barındırdığı tespit edilmiştir. Bu anlamda genel bir bakış ile öne çıkan bazı başlıklara ve özelliklere değinerek daha sonrasında uzun uzadıya ele alacağımız yoksul gençlik örneği olarak Apaçi Gençlik araştırmasının Türkiye gençlik çalışmaları içerisinde nasıl bir bağlama oturduğu daha rahat görülebilecektir.

Sosyal bilimler alanında hangi disiplinlerin gençlik konusuna yoğun bir şekilde ilgi duyduğuna bakıldığında en çok çalışmanın Eğitim Bilimleri alanında yapıldığı görülmektedir. Diğer disiplinler ise Psikoloji, Sosyoloji, Sosyal Hizmet ve İlahiyat şeklinde sıralanmaktadır. Bahsi geçen disiplinlerin üretimi toplam literatür içerisinde yarıya yakın bir oranı temsil etmekte; diğer yarısı ise akademi dışı üretime karşılık gelmektedir.

Akademik çalışmaların, konuları itibarıyla her dönem sıkça işlenen bir takım temalar üzerinden şekillendiği gözlenmiş; bu anlamda *gençlik ve ergenlik sorunları*, *kuşaklararası çatışma*, *gençlerin eğitim süreçleri* ve *karşılaştıkları sorunlar* öne çıkan başlıklar olarak dikkat çekmiştir. Akademi dışında devam eden üretim ise en genelde iki başlıkta toplanabilecektir: *gençliğe nasihat veren yayınlar*³ ve *gençliği idealleştiren ideolojik*

2 Yaman, Ö.M. (2010). *Türkiye Gençlik Çalışmaları Bibliyografyası 1923-2010*, Ankara: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı Kültür Yayınları.

3 Birkaç örnek çalışma: Erişgil, M.E. (1925). Gençlerle Hasbihal. *Milli Mecmuası*. 4.32.; Ruscuklu, F. (1934). *Nasıl Gençlik İstiyoruz*. Ankara: Çığır.; Aybar, M.A. (1947). Bir Üniversiteli Genç ile Hasbihal. *Hür Fikirler Mecmuası*.; Korkut, M.Ş. (1954). Türk Gençliği Himaye Görmelidir. *Türk Yurdu*. 4.237, 305-307.; Savaş, B. (1963). Gençlik İçin Çıkar Yol. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*. 333-341. Detaylı tasnif için bakınız; Yaman, Ö.M. (2010). *Türkiye Gençlik Çalışmaları Bibliyografyası 1923-2010*, Ankara: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı Kültür Yayınları.

*yaklaşımlar*⁴. Bu kapsamda özellikle Cumhuriyet'in erken dönemlerinde *devletine bağlı ve Cumhuriyet'in bekçisi bir gençlik imgesi* kuvvetli iken, 1960-1980 arasında sağ veya sol görüşlü ideolojik gençlik üzerine çalışmalar yoğunlaşmaktadır. 1980 sonrasında ise yeni toplumsal hareketler bağlamında İslamcılığın Türkiye'nin siyasal gündeminde yer edinmesi sürecine paralel olarak İslam ve gençlik temalı çalışmalar öne çıkmakta ve yine 80 sonrası "depolitik gençlik" etrafında yürütülen tartışmaları merkeze alan yayınlara rastlanmaktadır.

Günümüze yaklaştıkça gençlik literatüründe hem tematik olarak konu zenginliğinin gözlenmesi hem de sayıca çalışmaların artmasında hiç şüphesiz Cumhuriyet'in kuruluş yıllarında genç nüfusta büyük oranda savaşlar nedeniyle yaşanan gözle görülür azalışın 2000'li yıllarda nüfusun yaklaşık üçte birini⁵ oluşturacak bir yoğunluğa doğru evrilmesinin izleri görülebilmektedir. Bu anlamda özellikle genç nüfusta gözlenen artışa paralel olarak gençlik üzerine yapılan saha araştırmalarında da sayıca önemli bir artışla karşılaşılacaktır. *Gençlerin siyasal tutumları, gençlik profilleri, sosyalleşme pratikleri, aile ve akranları ile ilişkiler* temel araştırma konuları olarak belirmektedir.

Tarihsel olarak 1985 BM Gençlik Yılı -bu tarihin iki yıl öncesi ve iki yıl sonrası- makale, kitap, sempozyum, konferans, dergi özel sayıları ile gençlik temasının en yoğun işlendiği dönem olarak belirmektedir. Fakat 1990 ila 2000 yılları arasında gençlik konulu çalışmalarda tüm zamanların belki de en zayıf üretimine tanık olunmaktadır. 2000'li yıllarda ise gençlikle ilgili yüksek lisans ve doktora tezlerinde ve akademik makalelerde belirgin bir artış gözlenmektedir.⁶

Dikkat çeken bir diğer nokta da, Türkiye siyasi tarihi ile gençlik çalışmalarının tematik olarak genel manada uyumlu bir seyir izlediği olgusudur. Bu bağlamda; Cumhuriyet'in ilanını müteakip daha ziyade "Türk

gençliğinin vazifeleri, milli gençlik, kurtarıcı gençlik"⁷ temalı üretimler öne çıkarken; 1960'larda başlayan ve özellikle 1968'den sonra dünya siyasal konjonktürü ile paralellik arz edecek bir biçimde gelişen ana tema gençlik hareketleri olmuş⁸, öğrenci hareketlerinin yapısı, ortaya çıkış koşulları, kendi içerisinde farklılaşmaları, sağ, sol ve dindar gençlik hareketleri üzerine yoğunlaşan çalışmalar 1990'ların ortalarına değin popülerliğini korumaya devam etmiştir. 90'ların ikinci yarısı ile yine siyasal atmosferde yaşanan irtica söylemleri ve tartışmalarına paralel bir şekilde gelişen; Atatürk gençliği, gençliğin Cumhuriyeti koruma görevleri, irticaya ve dini akımlara karşı gençleri bilinçlendirme eksikliğini çalışmaların⁹ varlığı göze çarpmaktadır. Bu açıdan Türkiye'de gençlik meselesi çoğunlukla toplumun geçirmiş olduğu siyasal ve kültürel değişimlerle beraber değerlendirilmiş, gençlik kavramı kimi kez dönemselsel olarak tanımlanmış, kodlanmış, nasıl olması, ne yapması gerektiği söylenmiş, fakat genellikle gençlik sorunları ve problemleri üzerinden bir yaygın faaliyetine devam edilmiştir.

Gençlik sosyolojisi bağlamında değerlendirilebilecek ve sosyologlar tarafından kaleme alınan çalışmalarda, belirgin olarak birkaç isim öne çıkmaktadır: Nermin Abadan Unat, Birsan Gökçe, Mahmut Tezcan, M. Aytül Kasapoğlu, İsmail Doğan, Vehbi Bayhan, Müzeyyen Güler, G. Demet

4 Birkaç örnek çalışma: Süreyya, Ş. (1932). Genç Nesil Meselesi. *Kadro Aylık Fikir Mecmuası*. 5-9.; Çağlar, B.K. (1945). Gelecek Nesiller Atatürk'ü Nereden ve Nasıl Öğrenecekler. *Yücel Aylık Sanat ve Fikir Mecmuası*. 109, 81-82.; Topçu, N. (1959). Son Nesil. *Türk Yurdu Mecmuası*. 273.; Kropotkine, P. (1962). Gençliğe Sesleniş. V. Günyol ve O. Duru (çev.), *Yeni Ufuklar Dergisi*. 11.; Sançar, N. (1967). Fikir Mücadelesinde Milliyetçi Gençlerin Vazifesi. *Türk Yurdu*. 331, 13-14. Detaylı tasnif için bakınız; Yaman, Ö.M. (2010). *Türkiye Gençlik Çalışmaları Bibliyografyası 1923-2010*, Ankara: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı Kültür Yayınları.

5 TÜİK verilerine göre 15-29 Yaş arası genç kuşak 19 milyon civarındadır. (TÜİK, http://www.tuik.gov.tr/AltKategori.do?ust_id=11, 2012).

6 Dönemselsel değerlendirmeler için bakınız; Yaman, Ö.M. (2010). *Türkiye Gençlik Çalışmaları Bibliyografyası 1923-2010*, Ankara: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı Kültür Yayınları.

7 Birkaç Örnek: Çerçi, M. (1936). Kemalizm ve Türk Gençliği. *Yeni Milas*. 1, 3-4.; Safa, P. (1936). Memleket Gençliği. *Yedigün*. 163.; Par, A.H. (1948). Kemalist Nesil. *Kaynak*. 7, 3-15.; Ökmen, A.Z. (1939). 19 Mayıs ve Gençliği. *Kaynak*. 76, 50-52.; Ongun, C.S. (1940). Asker Ruhu ve Türk Gençliği. *Savaş*. 9.; (Mikieviç, A. (1929). Gençliğe Kaside. M. Emin (çev.), *Türk Yurdu*. 19.213, 3-4. Detaylı değerlendirmeler için bakınız; Yaman, Ö.M. (2010). *Türkiye Gençlik Çalışmaları Bibliyografyası 1923-2010*, Ankara: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı Kültür Yayınları.

8 Birkaç Örnek: Ünal, E. (1969). Yakın Tarihimizde Gençlik Hareketleri. *Hayat Tarih Mecmuası*. 1.3, 67-74.; Sançar, N. (1967). Fikir Mücadelesinde Milliyetçi Gençlerin Vazifesi. *Türk Yurdu*. 331, 13-14.; Özmen, M. (1976). Öğrenci Olaylarına Bakış. *Halkoyu*. 10.116, 25-32.; Öymen, H.R. (1977). Öğrenci Olayları ve Nedenleri 1. *Eğitim Hareket*. 22.258/259.; Nirun, N. (1975). Öğrenci Hareketlerinin Sebepleri. *Türk Kültürü*. 13.153/155, 265-279.; Kışlalı, A.T. (1971). Rejim Açısından Araştırılması Gereken İki Sorun: Gençlik Hareketleri ve Sandık Başına Gitmeyen Seçmenler. *Türkiye'de Sosyal Araştırmaların Gelişmesi Semineri*, 73-84. Detaylı değerlendirmeler için bakınız; Yaman, Ö.M. (2010). *Türkiye Gençlik Çalışmaları Bibliyografyası 1923-2010*, Ankara: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı Kültür Yayınları.

9 Birkaç Örnek: Türkoğlan, B. (1999). Atatürk ün Türk Gençliği Hakkındaki Düşünceleri. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*. 44, 683-692.; Tanfer, M.V. (1990). Atatürk ve Türk Gençliği. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*. 6.18, 697-705.; Savcı, B. (1993). Atatürk ve Gençlik Kalkınmada Anahtar. *Verimlilik*. 59.; Pehlivan, Z. (2006). Atatürkçü Düşüncede Gençlik ve Spor. *Çağdaş Eğitim*. 31.331, 11-16.; Onder, M. (1990). Atatürk ve Gençlik. *Türk Kültürü*. 28.322, 18-33.; Dura, C. (1997). Gençler! Atatürk'ü Tanıyın. *Atatürkçü Düşünce*. 43, 13-14.; Detaylı değerlendirmeler için bakınız; Yaman, Ö.M. (2010). *Türkiye Gençlik Çalışmaları Bibliyografyası 1923-2010*, Ankara: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı Kültür Yayınları. 302.

Lüküslü. Elbette adı geçen sosyologlar dışında farklı çalışmalarını ile öne çıkan akademisyenler de söz konusudur; ancak sosyologların gençlik konusuna dair eğilimleri bir başka çalışmanın konusu olacak boyuttadır. Fakat ismi geçen sosyologların çalışmaları ile alakalı olarak kısaca şu değerlendirmeleri yapabiliriz: Abadan Unat¹⁰; Türkiye’de gençlik çalışmaları alanında ilk akademik eserleri ortaya koyan ve sosyolog olarak anılacak bir bilim kadınıdır. Unat daha ziyade gençliğin değer yargıları, özellikle öğrenci gençliği ve öğrenci hareketleri (ki öğrenci hareketlerini merkeze alan çalışmanın tarihi 1961 senesidir ve aynı dönem Türkiye’de öğrenci hareketlerinin gündeme gelmeye başladığı döneme karşılık gelmektedir) üzerinde emeğini yoğunlaştıracaktır. Gökçe¹¹ ise; 1971 senesinde yapmış olduğu “Gecekondu Gençliği” adını taşıyan saha çalışması ile gençlik çalışmalarına başlayacak ve sonrasında gençlik dönemi ve beklentileri, gençliğin toplumdaki yeri ve konumunu merkeze alan çalışmalar yapacaktır. Tezcan¹² da, Türkiye gençlik çalışmaları içerisinde iki açı-

dan farklı bir konuma sahiptir: birinci olarak Türkiye’deki ilk ve şu ana kadar da tek olan gençlik sosyolojisi çalışması ona aittir. İkinci olarak ise gençlik temalı çalışan akademisyenler arasında en fazla yayına sahip olan da yine Tezcan’dır. Bu ilim adamımızın çalışmalarının merkezinde kuşak çatışması, boş zamanlar ve gençlik kültürü meseleleri ön sırada yer almaktadır. Kasapoğlu’nun¹³ gençlik üzerine yürütmüş olduğu çalışmaların temel konuları ise; gençlik sorunları ve öğrenci gençlik üzerine yapılan araştırmalar olarak özetlenebilir. Doğan¹⁴ ise; Türkiye’de gençlik

- 10 Abadan Unat, N. (1965). Türk Gençliğinin Değer Yargıları ve Siyasi Davranışları. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*. 20.1, 199-223.; Abadan Unat, N. (1971). Türk Üniversite Öğrencileriyle Genç İşçilerin Siyasal Eğilimleri. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*. 26.1, 67-89.; Abadan Unat, N. (1961). *Üniversiteli Öğrencilerin Boş Zaman Faaliyetleri, Ankara Yüksek Öğrenim Gençliği Üzerinde Bir Araştırma*. Ankara: Ajans-Türk Matbaası.; Abadan Unat, N. (1979). *Göçmen İşçi Çocuklarının Sosyo Psikolojik Ve Eğitimsel Sorunları*. Ankara: Eğitim Fakültesi Eğitim Araştırmaları Merkezi.
- 11 Gökçe, B. (1965b). *Çocuk Kişiliğinin Gelişiminde Aile, Okul ve Dış Çevrenin Rolü (Cilt2)*. Ankara: Sosyal Hizmetler.; Gökçe, B. (1971a). *Gecekondu Gençliği*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.; Gökçe, B. (1971b). *Memleketimizde Cumhuriyet Devrinde Kimsesiz Çocuklar Sorunu İle İlgili Tutumun Sosyolojik Mukayeseli Tahlil Ve İzahı*. Ankara: Başbakanlık Basımevi.; Gökçe, B. (1971c). *Kimsesiz Çocuklar Ve 6972 Sayılı Kanun*. Kadının Sosyal Hayatını Tetkik Kurumu.; Gökçe, B. (1982). *Gençliğin Türk Toplumundaki Konumu, Gençlik Ve Toplum*. Ankara: Milli Eğitim Gençlik Ve Spor Bakanlığı Yayını.; Gökçe, B. (1983). *Cumhuriyet Döneminde Çocuk Ve Gençlere Ait Yasal Düzenlemeler Ve Yayınlar*. Ankara: Gençlik Spor Bakanlığı.; Gökçe, B. (1984). *Ortaöğrenim Gençliğinin Beklenti Ve Sorunları*. Ankara: Milli Eğitim Gençlik Ve Spor Bakanlığı Yayınları.; Gökçe, B. (1986a). *Türkiye’de Gençliğin Konumu, Uluslararası Terörizm ve Gençlik*, Sivas: Milli Eğitim Gençlik Ve Spor Bakanlığı Yayını.; Gökçe, B. (1986b). *Sosyal Ve Kültürel Değişme Sürecinde Gençlik Eğitimi Ve Sorunları*. Ankara: T.E.D.; Güler, M. (1997a). *Kentleşme Sürecinde Gençlik*. İstanbul: Ümit Yayıncılık.; Gökçe, B. (1965a). *Kimsesiz Çocuklar Konusunda Karşılaştırmalı Bir Sosyal Araştırma. Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*. 1.2, 124-141.; Gökçe, B. (1975). *Gecekondu Gençliği Ve Toplum Merkezleri. Sorun Dergisi*. 1.1, 31-37.; Gökçe, B. (1980). *The Influences of The Urbanization Process On The Youth. Hacettepe Sosyal Bilimler Dergisi*.
- 12 Tezcan, M. (1979). *Çocuk Eğitiminde Ailenin Rolüne Sosyolojik Bir Bakış. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 12.1/4, 127-135.; Tezcan, M. (1981b). *Gençlik Toplumsal Değişme ve Atatürk. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 14.1/2, 17-24.; Tezcan, M. (1981c). *Gençlik, Toplumsal Değişme ve Yaşlılık. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 1.2, 17-24.; Tezcan, M. (1983). *Köy Gençlerinin Evlenme İsteklerine İlişkin Davranış Kalıpları. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 16.2, 133-136.; Tezcan, M. (1985a). *Köy Gençlerinin*

- Evlenme İsteklerine İlişkin Davranış Kalıpları. Türk Folkloru*. 66, 18-19.; Tezcan, M. (1985b). *Ülkemizde Ortaöğrenim Gençliği Açısından Boş Zamanların Değerlendirilmesi. Türk Dili*. 49.398, 117-119.; Tezcan, M. (1985c). *“Almanya’dan Dönen İşçi Çocukları İçin Açılan Türkçe Uyum Kursları Üzerine”.* *Türk Dili Gençlik Yıl Özel Sayısı*. 401.; Tezcan, M. (1985d). *Gençlik Demokrasi ve Atatürk. Türk Dili*. 50.407, 258-263.; Tezcan, M. (1986a). *Gençlerin Aile İçinde Anne Baba ile Anlaşmazlıkları. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 17.1/2, 377-384.; Tezcan, M. (1986b). *Gençlik ve Yabancılaşma. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 18.1/2, 121-127.; Tezcan, M. (1989a). *Gençlik Merkezleri Yaygınlaştırılmalı. Kemalizm*. 321, 26-27.; Tezcan, M. (1990). *Avustralya’daki Türk Çocuklarının Eğitimi. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 523-543.; Tezcan, M. (1991c). *Gençlik Sosyolojisi Yazıları. Öğretmen Dünyası*. 143.; Tezcan, M. (1992). *Yurt Dışından Dönen Türk Çocuklarının Eğitimsel Sorunlarının Toplama Yansıması. Eğitim*. 75-80.; Tezcan, M. (1969). *Memleketimizin Yüksek Öğrenim Kurumlarında Öğrenci Hareketleri Ve Ortaya Çıkardığı Sorunlar*, Ankara.; Tezcan, M. (1978). *Çocuk ve Boş Zaman Uğraşları*, Ankara. Sümerbank.; Tezcan, M. (1981a). *Kuşaklar Çatışması: Okuyan Ve Çalışan Gençlik Üzerine Bir Araştırma*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.; Tezcan, M. (1987). *Yurt Dışından Dönen Gençlerin Uyum Sorunları - Eğitim Sistemi Ve Topluma Uyum*. Ankara: Engin Yayınevi.; Tezcan, M. (1989b). *Gençlik ve Millî Kültür*. Ankara: Milli Eğitim.; Tezcan, M. (1991a). *Gençlik Sosyolojisi Yazıları*. Ankara: Gündoğan Yayınları.; Tezcan, M. (1991b). *Ahilikte Gençlik ve Eğitimi*. Ankara: Milli Kültür.; Tezcan, M. (1997). *Gençlik Sosyolojisi ve Antropolojisi Araştırmaları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- 13 Kasapoğlu, M.A. (1990). *Öğrenci Olarak Tıp Fakültesinde Hekim Olarak Meslekte Başarılı Olmayı Sağlayan Özellikler, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*. 34.1/2, 157-178.; Kasapoğlu, M.A. (1991a). *Gençlik Sorunlarına Çözümleme Yaklaşımları. Türk Aile Ansiklopedisi*, Ankara.; Kasapoğlu, M.A. (1991b). *Sosyoloji Öğrencilerinin Sosyal Değer ve Tutumları. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*. 35.1, 141-158.; Kasapoğlu, M.A. (1996). *Din-Siyaset İlişkisi: Öğrenci Gençlik Üzerine Bir Siyasal Kültür Araştırması. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi Sosyoloji Bölümü Dergisi*.; Kasapoğlu, M.A. (2006). *Relationship Between Adolescent Health Behaviours And Self-esteem in Turkey. International Journal Of Adolescent Medicine And Health*. 623-632.; Kasapoğlu, M.A. (2007). *Predictors Of Adolescent Cigarette Smoking Behaviour: A Sociological Case Study in Ankara-Turkey. Journal Of Child And Adolescent Substance Abuse*.
- 14 Doğan, İ. (1994a). *Bir Alt Kültür Olarak Ankara Yüksel Caddesi Gençliği*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayını.; Doğan, İ. (1987). *Yükseköğretimde Gençlik Sorunları Ve Araştırmaları. Çağdaş Eğitim*. 14.141, 31-37.; Doğan, İ. (1989). *Millî Vasıflara Sahip Türk Gençliğinin Eğitiminde Türk Ocakları, Halkevleri ve Halk Eğitimi Merkezlerinin Rolü. Mersin Milli Kültür ve Eğitim Sempozyumu (II. Mersin 02.12.1988-04.12.1988)*. Ankara. 69-75.; Doğan, İ. (1990a). *Toplumsal İlk Çevre Olarak Ailenin Çocuk Üzerinde Değişen Etkisi. Milli Eğitim*. 98/100, 26-30.; Doğan, İ. (1990b). *Toplumsal İlk Çevre Olarak Ailenin Çocuk Üzerinde Değişen Etkisi. Silahlı Kuvvetler Dergisi*. 109.326, 130-137.; Doğan, İ. (1990c). *Toplumsal*

altkültürü temalı ilk çalışma olan “Bir Alt Kültür Olarak Ankara Yüksel Caddesi Gençliği” adlı eseriyle gençlik literatüründe önemli bir yere sahiptir. Doğan’ın daha sonraki çalışmalarının eksenini toplum ve gençlik konulu çalışmalar şekillendirecektir. Bayhan¹⁵ gençlik sosyolojisi bağlamında; gençliğin anomi ve yabancılaşmasını merkeze alan, sonrasında genç kimliği ve gençlik sorunlarını gelecek kaygısı üzerinden okumaya çalışan araştırmaları ile öne çıkacaktır. Güler¹⁶ ise kentleşme süreçlerinde gençliğin yeri ve konumu üzerinden yürüttüğü çalışmasının ardından, işçi gençlik ve üniversiteli gençlik üzerine yapmış olduğu saha çalışmaları ile literatürdeki yerini alacaktır. Son olarak 2000’den sonra gençlik çalışmaları bağlamında en fazla akademik üretim yapan isimlerden birisi

İlk Çevre Olarak Ailenin Çocuk Üzerinde Değişen Etkisi. *Çağdaş Eğitim*. 15.159, 32-36.; Doğan, İ. (1990c). Toplumsal İlk Çevre Olarak Ailenin Çocuk Üzerinde Değişen Etkisi. *Çağdaş Eğitim*. 15.160, 41-45.; Doğan, İ. (1990d). Bir Alt Kültür Olarak Ankara Yüksel Caddesi Gençliği. *Amme İdaresi Dergisi*, 27.1, 145-163.; Doğan, İ. (1991). Gençlik Ve Gençlik Sorunları. *Türk Aile Ansiklopedisi*. Ankara.; Doğan, İ. (1992). Gençlik Ve Gençlik Sorunları. *Türk Aile Ansiklopedisi (Cilt2)*. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. 562-575.; Doğan, İ. (2003a). Sanayileşme ve Ergenlik, *Diyanet*. 155, 28-30.; Doğan, İ. (2003b). Ergenlerin Anlaşılmasına Doğru. *Diyanet Avrupa Dergisi*. 53, 18-19.

- 15 Bayhan, V. (1997b). Gençlik Kültüründe Anomi ve Yabancılaşmanın Nedenleri. *Türkiye Sorunlarına Çözüm Konferansı 1*. Ankara, 171-185.; Bayhan, V. (2001). Üniversite Gençliğinin Sorunları Ve Gelecek Tasarı. 7. *Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi*. Ankara.; Bayhan, V. (2003b). Üniversite Gençliğinin Sorunları Ve Gelecek Kaygısı. *İnönü Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Konferanslar Dizisi*, Malatya.; Bayhan, V. (2005). Gençlik Ve Postmodern Çoğul Kimlik. *Uluslar arası Sosyoloji Kolokyumu-Galatasaray Üniversitesi*. İstanbul.; Bayhan, V. (2006). Avrupa Birliği Sürecinde Gençlik. Panel - *Malatya AB Çalışmaları Merkezi*. Malatya.; Bayhan, V. (2007). Hedonist Ve Püritan Etik Sarmalında Postmodern Gençlik. 38. *Uluslar arası Asya Ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi*. Ankara.; Bayhan, V. (2010). İnönü Üniversitesi Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel Özellikleri Ve Sorunları. *Bilgi Çağında Eğitim Ve Malatya, Ulusal Malatya Sempozyumları-1*. Malatya.; Bayhan, V. (2004). *Kent Yoksulluğu Ve Gençlik IV. Aile Şurası Aile Ve Yoksulluk Bildirileri*. Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı.; Bayhan, V. (1997a). *Üniversite Gençliğinde Anomi Ve Yabancılaşma*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.; Bayhan, V. (2003a). *Genç Kimliği: Üniversite Gençliğinin Sosyolojik Profili*. Malatya: İnönü Üniversitesi Yayınları.
- 16 Güler, M. (1997a). *Kentleşme Sürecinde Gençlik*. İstanbul: Ümit Yayıncılık.; Güler, M. (2000). *Kentleşme Sürecinde İşçi Gençlik, Gıda, Metal Ve Tekstil Sektöründe Çalışan İşçiler*; 21. *Yüzyıl Karşısında Çocuk Ve Genç*. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi.; Güler, M. (1996). Üniversite Gençliğinin Kişilik Özellikleri Ve Uyum Sorunları. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 8, 109-119.; Güler, M. (1997b). İşçi Gençliğinin Aile Ve İşyeri Bağlılığı. *Gıda Teknolojisi Dergisi*. 2.6, 84-89.; Güler, M. (1997c). Üniversite Gençliğinde Psiko-Sosyal Eğilimler. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*.; Güler, M. (1998). Üniversiteli ve İşçi Gençliğin Gelecek Beklentileri ve Kötümserlik-İyimserlik Düzeyleri. *Kriz Dergisi*. 6.1, 55-65.; Güler, M. (1999b). İşçi Ve Üniversiteli Gençliğin Gelecek Beklentileri İle Kötümserlik-İyimserlik Düzeyleri (III. Sosyal Psikiyatri Sempozyumunda sunulan bildiri). *Ankara Üniversitesi Kriz Dergisi*. 88-113.; Güler, M. (1999a). *Gecekonduların Mutlu Çocukları. 1. İstanbul Çocuk Kurultayı Bildiriler Kitabı*. İstanbul: İstanbul Çocukları Vakfı.

olan Lüküslü¹⁷ ise daha ziyade Türkiye’de gençlik kavramını gelişmesi, dönemsel farklılaşmaları ve gençliğin siyasal anlamda pozisyon almasını merkeze alan çalışmalarına devam etmektedir.

Gençlik literatürü hakkında teferruatlı bir bilgiye sahip olduktan sonra çalışmanın konusunun belirlenmesi süreci daha kolay bir safhaya girmiştir. Nitekim *Bibliyografya*’nın tematik ve dönemsel okumalarına bakıldığında birkaç gençlik alanının henüz yeterince işlenmediğine tanık olunmuş; bu alanların içinde özellikle “yoksul gençlik” teması etrafında oldukça az yayın üretimi ile karşılaşmış; dolayısıyla çalışma konumuzun üst başlığı “yoksul gençlik” olarak belirlenmiştir. Yoksul gençlik ile alakalı öne çıkan çalışmalar; “varoş gençliği”, “işsiz gençlik”, “çırak gençler”, “sokak çocukları-gençleri”, “sokakta çalışan gençlik”, “suça bulaşan gençler”, “evden kaçan gençler”¹⁸ başlıkları altında toplanabilecek bir yekûna işaret etmektedir. Bu kapsamda belirlenecek çalışma konusu ile hem yoksul gençliğin anlaşılmasına katkı sağlayabilecek hem de akademik anlamda önemli bir boşluğu doldurabilecek bir çalışma alanı belirlenmeye çalışılmış; nihayetinde yoksul bir gençlik grubu olarak alan konusunun “Apaçi Gençlik” olması kararlaştırılmıştır.^{19*}

Çalışmanın Önemi

Tez konusu olarak bu gençlik grubunun belirlenmesinde birkaç temel gerekçeden söz edilebilir. Birinci olarak sosyolojinin “olan” ile ilgilenmesi ilkesi üzerinden, “Apaçılık” kavramının Türkiye’nin toplumsal hafızasında

- 17 Lüküslü, D. (2004). “L’Invention de la jeunesse turque par l’Etat: De l’Empire ottoman à la République turque”. *Cahiers d’Etudes sur la Méditerranée orientale et le monde turco-iranien Cemoti*. 37.; Lüküslü, D. (2005b). 1960’lardan 2000’lere Gençlik Tipleri: Maddeci Başarıcı Tipten Yüppie ve Tiki’ye. *Birikim* 196.; Lüküslü, D. (2005c). Farklı Kitaplardan, Farklı Açılardan ‘Gençlik’ Analizleri. *Birikim* 196.; Lüküslü, D. ve K. Çelik. (2008). “Sessiz ve Görünmez, ‘Genç’ ve ‘Kadın’: Ev kızı. *Toplum ve Bilim*. 112.; Lüküslü, D. (2005a). “Constructors and Constructed: Youth as a Political Actor in Modernising Turkey”, *Revisiting Youth Political Participation. Challenges for Research and Democratic Practice in Europe*. J. Forbrigg (drl.). Strasbourg: Council of Europe Publishers.; Lüküslü, D. (2006). “1980 Sonrası Türkiye Gençliği ve Yeni Bir Siyasi Duruş Olarak Apolitizm”, *Türkiye’nin Toplumsal Yapısı*. M. Zencirkıran (drl.). Ankara: Nova Yayınları.; Lüküslü, D. (2008). “Günümüz Türkiye Gençliği: Ne Kayıp Bir Kuşak Ne de Ülkenin Aydınlik Geleceği”, *Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları*. N. Yentürk, Y. Kurtaran ve G. Nemitlu (drl.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.; Lüküslü, D. (2009). *Türkiye’de Gençlik Miti-1980 Sonrası Türkiye Gençliği*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- 18 Detaylı değerlendirmeler için bakınız: Yaman, Ö.M. (2010). *Türkiye Gençlik Çalışmaları Bibliyografyası 1923-2010*, Ankara: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı Kültür Yayınları. 340, 422, 501.
- 19 *Apaçi Gençlik üzerine yürütülen çalışmanın doğuşu, gelişimi, karşılaşılan güzellikler ve zorluklar ve saha çalışmasının derinlemesine tecrübelerini ihtiva eden geniş bir analize *Araştırmanın Metodolojisi* bölümünde yer verilmiştir.

tarihsel ve kültürel derinliğe sahip olması konunun önemini belirlemektedir. Örneğin Giddens (2000) ve Tan (1981) sosyolojinin “olan” ile ilgilendiğine, “olması gereken” ile ilgilenmediğine ya da tarihsel olarak böyle bir yaklaşımın ortaya çıktığına dikkat çekmektedirler. Zira bu konu hâlihazırda tartışılmaktadır; sosyoloji bir *fotoğraf çekme bilimi midir* yoksa *bir tual üzerinde resim yapma bilimi midir*? Meseleye her iki yazının da ihtiyatla yaklaşması önemlidir. Çünkü hem tarihsel olarak değerlendirildiğinde hem de günümüzdeki uygulamalarına bakıldığında sosyoloji ne masa başına hapsedilmiş bir uğraştır, ne de toplumun bütün sorunlarına en ince ayrıntısına kadar sirayet eden bir çabanın adıdır. Bu haliyle sosyoloji dengeli bir yaklaşımı benimsemiş, dolayısıyla hem meta teoriler üretmiş hem de üretilenlerin uygulanabilirliği üzerine kafa yormuş; yeri geldiğinde ise sosyal kurumlarda bunları sınaama yoluna başvurmuştur. Çalışmamız boyunca *Apaçi Gençlik* grubu hakkında dikkat etmeye çalıştığımız temel unsurlardan biri de bu yaklaşım biçimini dengeli bir şekilde sürdürülebilmek, fenomenolojik yaklaşımın sunduğu teorik çerçeve ile “öz”ün anlaşılması ve yorumlanması sürecini anlamlı hâle dönüştürebilmek olmuştur.

Diğer taraftan toplum hayatının genelde *görülmeyenleri ya da görülmek istenmeyenleri* olarak kabul edilen yoksul insanların hayatlarını, daha özelde yoksul gençlerin gündelik hayat pratiklerini anlama adına “Apaçi genç” konusunu çalışmak, yoksul gençlik teması etrafında farklı bir sosyolojik okumaya imkân sağlamaktadır. Dolayısıyla saha araştırması boyunca gençlerle olabildiğince fazla vakit geçirmeye, zaman paylaşmaya ve ortak an(1)ları çoğaltmaya gayret gösterilmiştir. Bu anlamda örneğin gün içinde işsiz gençlerin aç kalma pratikleri yani sabah kahvaltısı ve öğle yemeği yiyememe durumları pek çok kez müşahade edilmiş, bu durum araştırmacının maddi imkânları ölçüsünde ortak bir paylaşım süreci ile aşmaya, en azından günü kurtarmaya dönük çabalara dönüşebilmiştir.^{20*}

Özellikle Türkiye’de gençlik sosyolojisi alanında “yoksul gençlik” temalı çalışmaların varlığının kısıtlı olması sebebiyle, “Apaçi Gençlik” çalışmasının akademik anlamda önemli bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

Ayrıca Türkiye’nin sanayileşmesi sürecinde adeta bir kültürel anaforun ortasında kalmış olan gençlik kesiminin, göç, iş piyasası ve eğitim

süreçleri ile ilgili yaşadıkları sıkıntıların detaylıca analize tabi tutulmasına ihtiyaç vardır. Giddens (2000) modern zamanlarda yaşanan bu durumu; sanayi devrimi ile yeniden tanımlanan toplumsal ilişkiler zemininde resmederken, çok somut sosyal kurumlardan ve bu kurumlarda görülen hızlı değişimden hareket ederek çözümlemeyi tercih etmektedir. Bahsi geçen değişimlerin başında, iş gücünde yaşanan yapısal dönüşümler gelmektedir. Giddens’a göre iş gücünün kırsal alandan hızlı biçimde sanayi sektörüne doğru yönelmesi, sanayi toplumlarında yaşanan toplumsal dönüşümlerin en önemlisini ve en köklüsünü oluşturmaktadır. Çünkü sanayi üretimine doğru yönelen işgücü, beraberinde *mekân*’ın değişimini de kaçınılmaz olarak etkilemiştir. Bu haliyle önce üretim ilişkilerinin hızla değişmesi, beraberinde yaşam alanlarının köyden kente doğru evrilmesi; şehirleşmeyi, nüfus oranındaki çarpıcı değişimleri, aile ilişkilerinin yeniden tanımlanmasını, insan-devlet-toplum ilişkilerinde bir seri yenileşmelerin görülmesini tetiklemiştir (Giddens, 2000: 7-32). Dolayısıyla sanayi toplumlarının yaşadığı ve yaşamakta olduğu toplumsal değişim, dünya tarihinde eşine az rastlanır bir süreci meydana getirmekte; bu durum Türkiye’nin toplumsal yapısında da derin izler bırakarak yoluna devam etmektedir. Dahası bu değişim süreci, yönü itibarıyla Batı’dan Doğu’ya; Kuzey’den Güney’e ilerleyerek tüm toplumsal yapıyı kuşatıveren bir sorun hâline dönüşmektedir. Bütün bu sosyolojik süreçlerin ışığında, sorunun merkezinde yer alan yoksul gençlik, Türkiye bağlamında Apaçılık tanımlaması üzerinden okunmaya çalışılacak; bu sayede göç ve kentleşme süreçlerinin gençlik üzerinde yaratmış olduğu sosyal etkinin boyutları belirlenebilecek, sorun alanları ve çözüm yolları hakkında detaylı bir sonuca ulaşılabilecektir.

Saha araştırmasının akademik anlamdaki önemi hakkında son olarak ele alınabilecek yön; suç, şiddet ve madde bağımlılığı ile yakından ilişkili olan “Apaçi gençler” örneklemine daha sonra yapılacak olan gençlik temalı saha araştırmaları için bir örneklem teşkil edebileceği yönüdür. Özellikle gençlerle yürütülen saha araştırması boyunca karşılaşılan zorlukların, kullanılan nitel araştırma yönteminde sahayı dikkate alarak yeniden belirlenen bir takım düzenlemelerin ve sahanın teoriyi kurma sürecinde ne denli etkin bir rol kazanabileceğinin örneklenmesinin; daha sonra yapılacak olan gençlik altkültürü çalışmaları için de yararlı olacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın Amacı

Araştırma boyunca “Apaçi Gençlik” tanımlamasının; bireylerin gündelik hayatı yaşarken kişileri, grupları ya da olguları kategorize etme

20 * Saha çalışması boyunca birlikte uzunca vakitler geçirilen gençlerin birçoğu, genelde ilk selamlaşmaların akabinde “Hocam bugün ne yiyoruz, yani ne ısmarlıyorsunuz” tarzında bir giriş cümlesi kuruyorlardı. Fakat bu durum gençlerin kendi ifadeleri ile “beleşçilik”lerinden meydana gelmiyor, bilakis nadiren de olsa ellerinde para olduğunda hemen “Hocam gel bir şeyler ısmarlayayım” diyerek bu konuda aslında ne kadar paylaşımcı olduklarını bize gösteriyorlardı.

eğilimlerinin bir yansıması şeklinde oluştuğu fark edilmiştir. Bu meseleye Alfred Schutz'un (1973), Husserl'in yaşanılan dünya kavramını geliştirmesi üzerinden baktığımızda, "gündelik bilgi" yaşanılan dünyanın asıl unsurlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Schutz bu konuyu şöyle tanımlamaktadır:

"Yaşanılan dünyanın (life-world) gündelik gerçeği, sadece benim tarafımdan tecrübe edilmiş 'doğa' değil aynı zamanda içinde kendimi bulduğum sosyal ve kültürel bir dünyadır, bu yaşanılan dünya sadece çevremde karşılaştığım materyal nesnelere ve olaylar tarafından meydana getirilmemiştir. Kesin olarak, bu materyal nesnelere ve olaylar beni çevreleyen dünyanın bir unsurudur. Bununla beraber, bu doğal 'şey'leri kültürel nesnelere dönüştüren anlamlandırıcı tabakalar vardır. Dolayısıyla dünyayı izah etme ve anlamlandırmaya giderken attığım her adım, daha önce tecrübe edindiğim birikim önemli bir rol oynamaktadır. Bu birikimler de bana, benden öncekilerden, büyük anne, babalarından, öğretmenlerimden geçmiştir. Bu birikimlerin tümü yeni bir durumla karşılaştığımda ilerleyebilmem için bana bir şema sunar. Dünyada edindiğim tüm tecrübeler bu şemayla bağlantılıdır, bu yüzden önüme gelen bir olay veya nesne, onu hangi tipik kategorik karaktere sokmuşsam karşıma öyle gelir" (Schutz, 1973: 5-7).

Schutz'un, toplumda başkalarının nasıl anlaşılacağına, onların davranışlarının nasıl anlamlandırılacağına dair değerlendirmeleri kaçınılmaz olarak onu şu kanaatlere sevk etmiştir: İnsanlar bireyleri kategorize eder; bu sayede belirli görüntüleri, davranışları ve hareketleri sergileyen, belli tip özellikteki insanları zihinlerinde bir yerlere oturturlar ve onları kategorize ederek (typification) anlamlandırmaya çalışırlar (Joas ve Knöbl, 2009: 160-161). Bu sayede başkalarını kendilerine göre çok daha kolay ve zahmetsizce anlamlandırmış olurlar; dahası bu kategorizasyona girdiği varsayılan her bireyi de aynı tipolojinin saf bir temsilcisi gözüyle değerlendirirler. Bu durum bireylerin gündelik hayat içerisinde zihinsel anlamda pek çok kalıp üretmesine, çoğu zaman olguları yahut bireyleri-toplulukları sorgulamadan anlamlandırma yoluna gidilmesine sebep olmaktadır.

Literatür taraması boyunca sıkça karşılaşılan ve saha çalışmasında çok daha net gözlemlene imkânı elde edilen; toplum tarafından kodlanan ismi ile Apaçi^{21*} gençlere yönelik geliştirilen kategorilendirme sürecinin,

21 * Tezin genelinde yer bulan "Apaçi Gençlik", "Apaçi genç" ya da "Apaçılık" terimlerinin kullanımında çoğunlukla bu kavramların toplumsal planda var olan karşılıkları üzerinden tanımlama yoluna gidilmiştir. Yoksa saha çalışmamız boyunca istisnai durumlar dışında kendisini "Apaçi" olarak tanımlayan gençlere rastlanmamış; ayrıca *Apaçılığın* 1. Bölümde derinlemesine tartışacağımız şekilde "kıro, maganda, amele, zonta" vb. kullanımların yeni bir versiyonu yahut türevi şeklinde algılandığına görüşmelerimiz boyunca net bir şekilde tanık olunmuştur.

gençlerin bizzat kendi hayatlarında nereye tekabül ettiğini anlamak oldukça önemlidir. En temelde bu yaklaşım kendi içerisinde bir takım yan anlamları ve tematik yaklaşımları da üretmektedir. Dolayısıyla kimi zaman ötekileştirici bir boyut kazanan, kimi zaman sosyal dışlamayı içerisinde barındıran, en hafif biçimiyle toplumsal anlamda *gizli bir istihza yahut bıyık altından bir gülümseme-küçümseme* üreten bu durum, pek çok boyutuyla anlamlandırılmaya ve araştırılmaya değer bir konudur. Bu bağlamda çalışmanın birinci amacı, "Apaçi Gençlik" grupları hakkında oluşmuş toplumsal algı ve kabullerin gençlerin gündelik hayatlarında nereye tekabül ettiğinin anlaşılması ve açıklanmasıdır.

Toplumsal planda yaşamakta olan bu *soğuk diyalog*^{22*} zemini, kaçınılmaz bir biçimde Apaçi gençler üzerinde kalıcı izler ve anlamlar üretmektedir. Bu anlamda Apaçi gençler; eğitim-öğretim hayatlarından, meslek-iş sahibi olma süreçlerine, aileleriyle olan ilişkilerinden, yaşadıkları sosyal çevre içerisinde var olma durumlarına; kentin merkezinde sosyalleşme imkânları yakalayabilmelerinden devlet kurumları-yasa uygulayıcıları ile kurdukları ilişki zeminine değin bir dizi alanda -az önce değindiğimiz- toplumsal algı ve kabullerin derin izlerini yaşamaktadırlar. Bu durum farklı bir biçimde iç içe geçmiş sorunlar meydana getirmekte, nihayetinde toplumla anlaşma, bütünleşme ve birlikte yaşayabilme temelinde yaşanan bir problemler yumağına dönüşebilmektedir. İşte tam bu noktanın aydınlatılması, araştırmanın ikinci önemli amacı olarak belirmektedir. Yaşanan bu sorunların gençlerin ve çevrelerinin anlatımıyla aydınlatılabilmesi hedefine yönelik derinlikli çaba, motivasyonunu böylesi bir amaçtan almaktadır.

Araştırmanın üçüncü ve son amacı ise toplum ile "Apaçi Gençlik" arasında süren ve tarihsel olarak toplumun hafızasında farklı adlandırmalarla yer bulmuş (amele, kıro, maganda, hırbo, zonta, cahil, görmemiş, okumamış, vb.) olan bu *sorunlu ve arızalı* ilişki zemininin esaslı bir anlam haritasını çıkarmak; karşılıklı duyumsayıları, algıları ve davranışsal pratikleri gözler önüne sererek mesele etrafında derin bir düşünüşün geliştirilebilmesine katkı sağlayabilmektir.

Çalışmanın Yöntemi

Nitel araştırma sürecinin sağlıklı işleyebilmesini sağlamak ve konu seçiminin uygulama safhasına; verilerin tasnifinden yorumlanmasına kadar

22 * Soğuk Diyalog; gerek literatür taramamız boyunca gerekse de saha araştırması sürecinde sıkça karşılaştığımız "Apaçılık" kavramını tanımlayanlar ile "Apaçi" olarak kabul edilenler-görülenler arasında sürgit yaşanmaya devam eden kontrollü ve sınırlı belirli bir sosyalleşme zeminini tanımlamak maksadıyla tarafımızca kullanılmıştır.

geçen süreci iyi yönetebilmek, yürütülen araştırmanın hangi soruya/sorulara cevap aradığının ve elde edilecek cevabın niteliğinin ne olacağını çalışmanın en başında çok iyi belirlenmesini zorunlu kılmaktadır. Nitekim araştırmacının yürüteceği çalışmanın stratejisinin belirlenmesine yardımcı olacak bu hazırlık dönemi; çalışmanın betimleyici mi, keşfedici mi yoksa anlamlandırıcı (Kümbetoğlu, 2005: 34) bir çalışma mı olacağı hususunda zihinlerdeki soru işaretlerinin berraklaşmasına olanak sağlayacaktır:

“İdeal olarak, sosyal bilimlerdeki tüm araştırma projeleri iki şartı sağlamalıdır. Birincisi, bir araştırma projesi gerçek hayatta “önemli” olabilecek bir soru sormalıdır... İkincisi, bir araştırma projesi dünyanın belli bir vasfına dair kanıtlanmış bilimsel açıklamalar yapma imkânımızı artıracak şekilde belirli bir ilmi saha için özgün bir katkı yapmalıdır.” (King, Keohane and Verba, 1996: 15)

Çalışma sırasında kullanılan araştırma modeli, betimleyici ve keşfedici modellerin birlikte kullanılması şeklinde planlanmıştır. Apaçi Gençlik üzerine literatürde daha önce yapılmış herhangi bir akademik çalışmanın bulunmuyor oluşu, araştırma konusunun akademik olarak keşfedici bir araştırma hüviyetine bürünmesini, *nasıl* sorusunun merkeze alındığı bir çalışma olarak yürütülmesini zorunlu kılmıştır. Bunun yanı sıra araştırma konusunun ele aldığı toplumsal kesim ve konusu itibarıyla yeni bir çalışma alanına denk düşüyor olması, incelenecek olan konunun derinlemesine ve detaylı bir şekilde ortaya konmasını elzem hâle getirmektedir. Bu açıdan *ne* ve *kim* sorularını merkeze alarak yürütülen araştırma, keşfedici yönünün yanı sıra betimleyici bir araştırma özelliğine de sahiptir. Nitekim çalışmada betimleyici araştırmanın ana unsurları olarak kabul edilen; toplumsal ilişki ağlarının ve işleyiş süreçlerinin betimlenmesi, çalışılan konu ile ilgili yeni kavrayışları mümkün kılacak bilgilerin sahadan bulunup çıkarılması gibi temel yaklaşım biçimlerinin tamamından istifade edilmeye çalışılmıştır.

Nitel araştırmanın nicel çalışmalardan farklılaşan en belirleyici yönü, incelenecek olan birey veya toplumsal grupların hem davranışlarını hem de toplumsal varoluşlarını çift yönlü bir analizle ele almaya çalışma gayretidir. Bu süreçte nitel çalışma; araştırmacıya hem incelenen birey yahut grup hakkında toplum tarafından algılanan ve kabul edilgeleyen algıları göz önüne almaya hatta bir boyutuyla ortaya koyabilmeye imkân tanımakta hem de araştırılan birey ya da grup hakkında içe bakış/öznel bir yaklaşımı geliştirebilme adına ayrıntılı ve derinlemesine bir anlamayı mümkün kılacak bir çalışma zemini sağlamaktadır. Bu açıdan nitel çalışma “öz”e odaklanan bir yaklaşımla araştırma konusunun kılcal damarlarına nüfuz edebilmeyi amaçlamakta, varsayılan ve görünenin ötesinde

gerçek bir kavrayışla meselenin özüne dair yeni kavramların ortaya çıkmasına imkân sağlamaktadır (Kümbetoğlu, 2005: 39).

Çalışmanın Sorusu ve Alt Sorular

Nitel çalışmalarda araştırma sorusunun belirlenmesi süreci, nicel araştırmalarda hipotez oluşturma aşamasında uygulandığı şekliyle araştırmanın hemen başında belirlenmek durumunda değildir. Nitel yöntemde bu süreç daha esnek bir yapı olarak belirmektedir (Kümbetoğlu, 2005: 36-37). Çoğu zaman araştırma sorusu, saha çalışması sürecinde hatta bazen tamamlanmasına yakın bir zamanda araştırmacının zihninde netleşmekte, süreç karşılaşılan duruma odaklı ve kimi zaman sahanın yönlendirmesi ile yol alabilmektedir. Özellikle saha araştırmasına başlamadan önce araştırmacının zihninde var olan algı ile saha çalışması sürecinde karşılaşılan toplumsal durumun araştırmacı üzerinde bırakmış olduğu yeni olgusal gerçeklikler, araştırma sorusunun yeniden gözden geçirilmesine, kimi zaman yeniden kurgulanmasına fakat en azından araştırma sorusunun alt soruları şeklinde belirlenecek olan soru kalıplarının içeriklerinin yeni bir anlam kazanmasına zemin hazırlayabilmektedir.

Apaçi Gençlik çalışmasına başlanırken çalışmanın ana sorusu şöyle belirlenmiştir:

Toplum tarafından “Apaçi” olarak tanımlanan gençlik, toplumsal davranış ve yönelimlerini niçin altkültür formlarına benzer bir tarzda ifade etme yoluna başvurmaktadır?

Bu ana sorunun çözümlenmesinde bize yardımcı olacağını düşündüğümüz alt sorularla da konunun daha iyi anlaşılacağı varsayılmıştır. Bu kapsamda yer alan sorular şu şekilde sıralanabilir:

Apaçi gençler toplum tarafından nasıl algılanmakta ve gençler kendilerini nasıl tanımlamaktadırlar?

Gençlerin akrana ilişkileri nasıl şekillenmekte, bu sürecin gençlerin sosyalleşmelerinde ne gibi etkileri bulunmakta ve gençler için bu ilişkiler ne anlam ifade etmektedir?

Apaçi gençlerin eğitime, meslek sahibi olmaya ve her ikisinin bir bileşkesi olarak şekillenen geleceğe dair beklentileri nasıl oluşmaktadır?

Apaçi gençlerin giyim-kuşam, müzik dinleme ve sanal dünya ile ilişkileri temelinde oluşan kültürel vaziyet alışları nasıl şekillenmektedir?

Apaçi gençlerin aile yapısı ile gençlerin evliliğe, aile kurumuna ve çocuk sahibi olmaya dair davranışları arasında ne denli bir ilişki söz konusudur?

Göç, Apaçi gençliğin toplumsal davranış ve yönelimlerinde nasıl bir etkide bulunmaktadır?

Apaçi gençlerin devlete, dine ve siyasete bakışları nasıl şekillenmektedir?

Bu sorular çalışmanın başında yardımcı araştırma soruları olarak belirlenmiştir. Fakat saha çalışması boyunca Apaçi gençler ile yapmış olduğumuz görüşmeler ve aralarında uzunca bir süre katılımlı gözlem yoluyla bulunulması, çalışma açısından kaçınılmaz olarak yeni düşüncelerin ve yeni soru alanlarının belirmesine yol açmıştır. Keşfedici desenli nitel araştırmalarda yeni soruların eklenmesi araştırmacıya önemli imkânlar sağlamaktadır. Araştırmacı sahadan elde ettiği verilerden yeni sonuçlara ulaşabilmek için sorularını geliştirebilmekte ve derinleştirebilmektedir. Bu bağlamda başlangıçta soru kâğıdında yer almayan ve önemli olduğu görüşmelerde ortaya çıkan yeni sorular araştırmaya eklenmiştir:

Apaçi gençler gerek toplumsal gerekse de bireysel anlamda sorun çözme biçimlerini nasıl belirlemekte, gündelik pratiklerine bu durum hangi şekillerde yansımaktadır?

Madde bağımlılığı ile bireysel yaşantılarda karşılaşılan zorluklar ve sıkıntılar arasında nasıl bir ilişki söz konusudur?

Samıldığının aksine, Apaçi gençler neden toplumla uyumlu halde bir hayat sürdürmeyi önemsemektedirler?

Gençler yaşadıkları sosyal çevreden/hayat tarzından niçin bir an önce sıyrılıp çıkmaya, hatta yerleşik buldukları mahalleyi-ilçeyi değiştirmeye yatkındırlar?

Kendilerini niçin Apaçi olarak görmemekte ve toplumun geneli tarafından beslenen bu algıdan nasıl sıyrılmaktadırlar?

Göç, sosyal dışlanma ve yoksulluk temelli yaşanan sıkıntılar karşısında Apaçi gençler kentte tutunabilmek için ne gibi yöntemler geliştirmektedirler?

Çalışmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırma konusunun belirlenmesi sürecinde öncelikli tercihimizi Türkiye'de yoksul gençlik üzerine yapılan çalışmaların eksikliği şekillendirmiştir. Nitekim özellikle 2000'li yıllardan itibaren akademik literatürde yoğunlaştığı gözlemlenen gençlik araştırmalarında, önemli bir boşluk olarak hâlen yerini korumakta olan yoksul gençlik çalışmaları bu konunun tercih edilmesinde belirleyici olmuştur. Bu kapsamda İstanbul özelinde gençlerin yoksulluk durumlarının merkezde olduğu bir konuyu araştırmak üzere; Apaçi Gençlik olarak tanımlanan gençler üzerine çalışılmasına karar kılınmıştır. Apaçi Gençlik ile alakalı gerek akademik literatürde gerekse de gündelik yazında önemli bir boşluğun bulunduğu fark edilmiş, bu gençlerin en temel sosyokültürel bileşenlerinden biri olan yoksulluk durumları

üzerinden araştırmanın çerçevesi belirlenmeye çalışılmıştır. Apaçi Gençlik olarak tanımlanabilecek ve bazı özellikleri ile bir gençlik altkültürü olarak görülebilecek bu gençlik kesiminin Türkiye'nin genelinde yaygınlık kazanmış bir temsiliyeti vardır. Çalışmada bu temsiliyetin en yoğun yaşandığı ve Türkiye'nin sosyolojik yapısını en iyi yansıtacağı düşünülen İstanbul kenti üzerinden Apaçi gençliğinin araştırılmasına karar verilmiştir.

Apaçi Gençlik profilinin merkezinde yer alan yoksulluk durumunun üçlü bir sosyal durumdan beslendiği çalışma boyunca fark edilmiştir: Bunlardan birincisi; Apaçi Gençlik ile eğitim düzeyi arasında sancılı ve olumsuz bir sürecin işlemekte olduğudur. Bu gençler genelde eğitim alma süreçlerinden pek çok farklı unsurun etkisiyle ya kopmakta ya da bu eğitimi çok zor sürdürerek ortaöğretim düzeyinde bir eğitim ile eğitim-öğretim hayatlarını nihayetlendirmektedirler. Arlı ve Parin'in (2010: 510-515) çalışmalarında İstanbul özelinde ortaya koymaya çalıştıkları eğitimsel farklılaşma, daha ziyade benzeri ekonomik profilleri temsil eden bireylerin daha yakın bir mekânsal konumlanmış içerisinde bulduklarını göstermektedir. Örneğin; Beşiktaş, Bakırköy, Kadıköy, Şişli, Üsküdar, Beylikdüzü gibi ilçelerin yüksek öğrenim düzeyi belirgin bir şekilde İstanbul ortalamasının üstünde yer almaktayken; göçle, yoksullukla ve gecekondu kültürü ile anılan Esenler, Bağcılar, Sultangazi, Sultanbeyli ilçelerinde yüksek okul mezunlarının oranı sadece %4'tür. Bu durum hâlihazırda İstanbul'daki toplumsal yapı hakkında ipuçları vermektedir. Benzeri göstergelere, kentin özellikle göçle anılan bölgelerini merkeze alarak yapılan İGEP (İç Göç Entegrasyon Projesi) (2010: 177) kapsamında yürütülen projenin sonuçlarında da karşılaşılmaktadır. Örgün eğitim ihtiyaçlara uygun bir şekilde gerçekleşmemekte, okullaşma oranı düşük bir şekilde seyretmekte ve herhangi bir okulu bitirme oranı İstanbul genel ortalamasının % 10 altında gerçekleşmektedir. İstanbul genelinde ise, 2008 yılı itibariyle nüfusun yüzde 65'ten fazlasının ya hiç eğitim almadığı yahut ancak ilköğretim düzeyinde bir eğitim ile hayatlarına devam ettikleri görülmektedir; bu durum bile Apaçi Gençlik algısının neden bir takım ilçeler üzerinde yoğunlaştığını, niçin bu gençler tanımlanırken baskın olarak eğitimsiz-cahil vurgusunun sıkça yapıldığını daha net bir şekilde göstermektedir. Bu bağlamda Güvenç'in 2008 yılında İstanbul'un en düşük eğitim profilini ilçesi sıralamasında yine Esenler-Bağcılar bölgesinin belirgin bir farkla öne çıktığı gözlemlenmektedir (<http://istifhanem.com/?s=murat+g%C3%BCven%C3%A7>, 2012).

Apaçi Gençlik profilinin yoksullukla şekillenen sosyal durumlarından ikincisini iş gücü piyasası ile kurmuş oldukları ilişki biçimi şekillendirmektedir. Apaçi gençler genelde geçici ve düşük profilli işlerde çalışan, eğitilmiş olmanın işe alımlarda belirleyici etken olarak değerlendirilmediği,

mesai saatleri uzun ve esnek olarak tanımlanan işlerde özellikle konfeksiyon atölyelerinde ve hizmet sektörünün en alt kısımlarında çalışan gençler olarak tanımlanmaktadır. Bu anlamda Arlı'nın (2010) altını çizdiği şekliyle İstanbul'da iş kolları arasında yaşanmakta olan kutuplaşma süreci, eğitim dağılımı ile paralellikler arz etmektedir. Boğaz'a ve denize yakın ilçelerde (Beşiktaş, Kadıköy, Maltepe, Üsküdar, Bakırköy, Sarıyer, istisna olarak Şişli) beyaz yakalı işkollarının ve profesyonellik gerektiren mesleklerin öne çıktığı gözlemlenirken; şehrin iç kısımlarında ve yeni yerleşim bölgelerinde daha ziyade iç pazara dönük üretim yapan iş kollarının, düzenli mesai ve iş durumundan ziyade geçici ve düzensiz çalışma koşullarına sahip iş alanlarının yoğunluklu olarak öne çıktığı görülmektedir. Bizim araştırmamızda eksen konumunda olan Esenler ilçesinin de Arlı'nın (2010) çalışmasında tekstil ve imalat sanayi üretimi ile öne çıkan ilçelerin (Esenler, Bağcılar, GOP, K.Çekmece, Zeytinburnu) başında geliyor olması, bu ilçeyi odağa almamızın önemli sebeplerinden biridir (Arlı, 2010: 516-524). Zira Apaçi gençliğin bu türden bir iş piyasası ile ilişkide olduğu bilinmektedir. Burada bahsi geçen bölgelerde yaşanan durum hakkında İGEP'in (İç Göç Entegrasyon Projesi) sonuç kısmında, göç bölgelerinde yaşanan iş gücü ve istihdam analizlerinde şu değerlendirmelere yer verilmektedir: "Göç sonrası hanelerin gelir durumu kötüleşmiştir ve göç edenlerin yarısından fazlası herhangi bir işte çalışmamaktadır. Ayrıca kentin formel sektörleri göç ile gelen nüfusa yeterli istihdam sağlayamamaktadır" (İGEP, 2010: 129, 181). Tüm bu verileri izah eden bir şekilde, göçle şekillenmiş ve kent merkezinin çeperlerinde yerleşim imkânı bulmuş kitlelerin çalışanlarının %70 oranında işçi statüsünde olması, yaşanan durumun daha iyi analiz edilmesine olanak sağlamaktadır.

Apaçi Gençlik profilinde yoksulluğun belirleyici olarak öne çıkmasında etken olarak sayılabilecek üçüncü ana unsur göç durumudur. Bu anlamda da İstanbul Türkiye'de hâli hazırda sayıca en çok göç alan (2009-2010 döneminde 439.515 kişi, 2010-2011 döneminde 450.445 kişi) ve yine sayıca en yoğun net göç (2009-2010 döneminde 102.583 kişi, 2010-2011 döneminde 121.782 kişi) rakamına sahip olma konumunu korumaktadır (TUİK, http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=38, 2012). İGEP kapsamında da özellikle kentin Avrupa yakasında İstanbul dışı doğumlular, dış çeperde konumlanan ve merkezinde Esenler, Bağcılar, G.O.P. ve K.Çekmece'nin yer aldığı bir dağılıma işaret etmektedir (İGEP, 2010: 148).

Benzeri bir şekilde Murat Güvenç ve Oğuz Işık, 1997 yılında yaptıkları araştırmada İstanbul'u kabaca tanıyan bir insanın rahatlıkla anlayacağı bir biçimde yaşanan sosyo-ekonomik durumu şöyle özetlemekteydiler:

"... İstanbul metropoliten alanında toplumsal farklılaşma düzeyinin çok yüksek olduğu, varlıkların, orta halli hane halklarının, dar gelirli kesimlerin kent mekânında rastlantısal bir biçimde dağılmış olmadıklarını, belirli kesimlerde yığılma gösterdiklerini, bu katmanların belirli kesimlerde de neredeyse yok sayılabilecek düzeyde düşük yoğunluklarla temsil edildiklerini bilir..."

Bu durumu daha iyi anlamak için Güvenç ve Işık'ın teklifi adeta günümüzü de kapsayacak bir şekilde geçerliliğini korumaktadır: "Küçük bir gezinti, Bebek, Etiler, Caddebostan, Erenköy, Ataköy, Şişli, Maçka benzeri semtlerle Kâğıthane, Eyüp, Fatih, Gaziosmanpaşa gibi ilçelerin semtleri arasındaki çarpıcı farkları ortaya çıkarmaya yetebilir" (1996: 7-60).²³ Günümüzde ise bu durum semt isimlerine yenilerinin eklenmesine ve maddi-mekânsal farklılaşmaların *rezidanslar ve güvenli siteler* ile anılır hâle dönüşmesine doğru evrilmiştir.

Tüm bu bileşenler ekseninde, araştırma evreninin seçilmesi sürecinde nitel yöntemin araştırma evrenine yüklediği anlam üzerinden bir kabul ile İstanbul Apaçi gençliği örneklemini temsilen Esenler ilçesi seçilmiştir. Yukarıda değindiğimiz Apaçi genç profilini oluşturan üç ana faktöre ilave olarak bu ilçe üzerine çalışmamızın yoğunlaşmasından birkaç belirleyici etkeni şöylece sıralayabiliriz: (1) Taksim'de ve İstanbul'un merkezi semtlerinde (Fatih, Mecidiyeköy vb.) bulunan AVM'lerde yapılan gözlem çalışması boyunca yaklaşık ikiyüzelli (250) gençle ön görüşme gerçekleştirilmiştir. Dışarıdan bir gözlemlerle bu gençlerin tercih edilişindeki belirleyici etkenler; giyinişleri, kullandıkları kıyafetlerdeki renk tercihleri ve saç biçimleriydi. Nitekim özellikle Taksim ve Beyoğlu bölgesinin²⁴ İstanbul gençliğinin eğlenme amaçlı kullandıkları mekânların başında gelişi, Apaçi gençliğin kent geneline yayılmış bir genel portresini belirleyebilme anlamında önemli katkılar sunmuştur. Bu gençlerle *takıldıkları mekânlarda*, yolda yürürken yahut bir şeyler yerken görüşülmüş, hangi ilçede oturdukları, ne iş yaptıkları ve Apaçi deyince ne anladıkları-algıladıkları sorulmuş, alınan cevaplarda Esenler ilçesinin özellikle ön plana çıktığı gözlenmiştir. (2) Yaklaşık altı (6) ay süren doküman değerlendirme sürecinde; sosyal medya yazışmaları, tanımlamaları

23 İki yazarın çalışması, devamı niteliğinde yayınlanan ikinci makalenin birlikte incelenmesi ile bütünlüklü bir 'İstanbul Okuması'nı mümkün kılacaktır: Güvenç, M. ve O. Işık. (1997). İstanbul'u okumak II: Mahalle Düzeyinde Konut Mülkiyeti-Statü Farklılaşmasına İlişkin Bulgular Nasıl Genellenebilir? *Toplum ve Bilim*. 72, 1997, 153-164.

24 Zeylan'ın İstanbul gençliği üzerine yapmış olduğu araştırmada gençlerin hafta içi ve hafta sonu sosyalleşmelerinde yoğunluklu olarak tercih ettikleri ilçe ve semtlerin başında Taksim ve Beyoğlu-İstiklal Caddesi'nin gelmesi, bizim bu bölgeye yönelmemizde doğal bir etki meydana getirmiştir (2007: 42).

ve kullanımları ile elde edilen altıyüz (600) sayfalık yazılı dokümanlarda Apaçi Gençlik olarak ifade edilen gençlerin özellikle “varoş ve yoksul kesim gençliği” ve “göçle İstanbul’a gelmiş gençler” olarak tanımlandığı ve yine yoğun olarak Esenler’de oturan gençler için kullanıldığı gözlenmiştir. (3) Görsel malzeme derleme sürecinde istifade edilen video klipler, animasyonlar, kısa film tarzı parodilerde de Esenler gençliğinin daha ziyade Apaçi Gençlik olarak algılandığı yahut tanımlandığına tanık olunmuştur. (4) Tüm bu verilerin ışığında Esenler ilçesinde bir ön çalışma yapılmış ve yaygın olan bu algının ilçe gençleri tarafından da kabul edildiği, kendi deyimleri ile bu ilçelerin “Apaçi memleketi” olduğu ifade edilmiştir. Bütün bu okumalar, gözlemler ve araştırmalar neticesinde ilçe üzerinden yapacağımız bir değerlendirmenin İstanbul’daki Apaçi gençliğinin izini sürebilmek adına uygun bir çalışma zemini olduğuna kanaat getirilmiştir. Nitekim nitel araştırma yönteminde çalışma evreninin belirlenmesindeki amaç, gerek araştırmacı, gerekse araştırılan konu için temsil edici bir örneklem elde etmektir. Ancak bunun yanı sıra, sağlıklı veri derlenebilecek ve araştırmada tartışılması planlanan konular hakkında gerekli ve elzem deneyimlerin toplanabileceği bir zemini yakalamak da önemlidir. Esenler ilçesinin seçilmesinin bu anlamda da uygun bir örneklem olduğu kanısına varılmıştır. Bu açıdan rastlantısal olmayan örneklem seçimi nitel araştırmada derinlemesine yapılacak çalışmanın varlığı ile düşünüldüğünde, nicel yöntemin evreni temsil edici ve tesadüfi yöntemle belirlenen rastlantısal örneklem seçiminden ayrıştığı görülecek, bu aynı zamanda bizim sahadan daha kuşatıcı bilgi elde etmemize imkân sunacaktır (Kümbetoğlu, 2005: 95-97).

Özellikle çalışma evreninin bir ilçe ile sınırlandırılmış olması, elde edilen verilerin İstanbul genelinde Apaçi Gençlik olarak tanımlanan gençlerin tamamına dair net kabuller oluşturmanın ötesinde; ilçe, memleket, sosyal çevre merkezli olarak gençler arasında bir takım farklılaşmaların gözlenebileceği ön kabulüne yaslanmakta ve fakat elde edilen Apaçi Gençlik profiline esas kavramsal örgüsünün, akran ilişkilerinin, eğitimle, aile ve yoksullukla kurdukları ilişkilerin benzer deneyimleri ortaya çıkardığını kabul etmektedir. Burada M. Burawoy’da tanımlamasını bulan “genişletilmiş vaka analizi” yöntemine de değinmemiz gerekmektedir. Buna göre, saha çalışmasının yürütüldüğü çevrenin ve üzerinde çalışılan grubun toplumun genelini temsil etmesini beklemenin ötesinde bizzat kendisinin “biricik” olmasına vurgu yapan yaklaşımının, Apaçi gençliğin merkezde olduğu saha araştırması boyunca benzeri bir anlamı ifade ettiği hesaba katılmalıdır. Tuğal’ın Burawoy’a dayandırarak açıklamaya çalıştığı

“genişletilmiş vaka analizi” yöntemi; araştırmacının araştırılan bireye yahut gruba uzaklığından ziyade angajman geliştirebilmesine, çalışma boyunca güvenilirlik ve çoğaltılabilirlik yerine çalışma sürecinin ve bağlamının öne çıkartılmasını ve nihayetinde araştırma konusu üzerinden genel bir temsiliyet çıkarabilmekten ziyade konu etrafında teorik bir yeniden inşa sürecini öngören bir yaklaşım biçimidir. Dolayısıyla “Genişletilmiş vaka yöntemi araştırmacıya analiz birimi yalnızca tek bir örnek olduğunda bile genel süreçler hakkında sonuçlar çıkarma olanağı sağlar; zira araştırmacı teorik bilgideki zayıf noktalardan, boşluklardan ve anomalilerden yola çıkıp alan notlarından yararlanarak teoriyi (icat etmek yerine) yeniden inşa eder” (Tuğal, 2010: 22).

Araştırma boyunca İstanbul’un farklı ilçelerindeki Apaçi Gençlik profiline sahip gençlerle görüşmeler yapılmamış; bu gençlerle ilgili genel bir takım bilgilere ulaşmak maksadıyla internet ortamında sanal yazın ve yorumlardan istifade edilmeye çalışılmış, ayrıca yukarıda da belirtildiği üzere İstanbul’un merkezi bölgelerindeki AVM ve gençlerin yoğun bulunduğu mekânlarda katılımlı gözlem yoluyla iki yüz elli (250) kişinin Apaçılık algısı, tanımı ve yaklaşımına başvurma yoluna gidilmiştir. Ayrıca görüşmeler boyunca kendisini Apaçi olarak tanımlayan sadece birkaç gence^{25*} rastlanmıştır. Fakat buna rağmen medyadaki bazı röportajlarda²⁶ kendilerini Apaçi olarak tanımlayan gruplara rastlanmakta; bu gençlerin yorum-

25 * Kendisini böyle tanımlayan gençlerden birisi bu durumu şöyle ifade etmekteydi: ‘Biz Türk Apaçisiyiz abi’, ‘Biz çilgün Türkleriz’, ‘Başkaları bizi barbar olarak görüyor abi’; bir başkası da ‘Düğünlerde halayı kaldırıp Apaçi dansı biz koyduk’ demektedir (Gözlem Notları, 31.12.2011 Taksim-Beyoğlu saat:16:00-21:00). Kendisini Apaçi olarak tanımlayan bu gençlerde bile, yukarıda değinmiş olduğumuz toplumsal dışlanma halinin farklı yansımalarını görebilmekteyiz.

26 Bir gazetede ‘Biz hapçı ya da tacizci değiliz’ başlığı ile Büyükçekmece Güldür Herkesi Tiyatro Topluluğu üyeleri ile yapılmış olan görüşme, medyada nadir bulunan ‘biz Apaçiyiz’ tarzı bir yorumun enteresan bir görünümü olarak gözükmektedir:

“SERVET MENGÜ: Biz aslında 15 yıldır faaliyette olan Büyükçekmece Güldür Herkesi (BGH) adında bir tiyatro topluluğuyuz. Birçok oyun sahneledik, okullarda da oyunlar oynadık. Drama da oynadık ama kimsenin hoşuna gitmedi. Sonra mecburen komiklik yapmak gerektiğini anladık.

Apaçi dansı ve şarkısı nasıl çıktı ortaya?

S.M: Bir gün sahilde bir arkadaşımızın parti biletlerini satıyorduk. O sırada laptop’tan Apaçi parçasını çalmaya ve oynamaya başladık; makarasına başlamıştık önce. Sonra arkadaşlar gelmeye başladı ve 10-15 kişi olduk olduk. Yazın buralar çok kalabalık olur. Bir anda herkes çıkardı telefonlarını ve çekmeye başladı bizi. Biz de kamera gördük mü dayanamıyoruz. Sahilin ortasında epey bir koptuk. Face’e koyduk ve orada patladı.

Kenar mahallelerde de Apaçi denilen akım hız kazanmış durumda. Sizin onlardan ne farkınız var?

S.M: Onlar hayat tarzı olarak daha farklı; sahilin ortasında sesi sonuna kadar açıp oynamaktan rahatsız olmuyorlar. Kemerleri sonuna kadar sıkıp yazın ortasında bile kösele ayakkabıyla geziyorlar. Saçlar inanılmaz derecede jöleli falan.

ları üzerinden adeta farklı bir Apaçilik olgusunun var olduğu izlenimi ortaya çıkmaktadır. Fakat araştırma boyunca araştırmacının asıl tercih ettiği gençler, kendilerini Apaçi olarak tanımlamayan ve fakat toplumun kendilerini Apaçi olarak tanımlamasından da ayrı duramayıp karmaşık ve çok yönlü bir kimliğe doğru evrilen gençlerdir.

Son olarak saha çalışması boyunca araştırma sorularını farklı sayılılar üzerinden kontrol edebilme imkânının yakalanmaya çalışıldığını belirtmeliyiz. Öncelikle saha çalışmasının yapıldığı Esenler örnekleminin İstanbul'daki Apaçi Gençlik grupları olarak tanımlanan toplumsal grupların nitelikli bir evrenini temsil ettikleri varsayılmıştır. Bir diğer önemli boyut ise araştırma süresince derinlemesine mülakat, odak grup ve katılımlı

UFUK MERİÇ: Abartıyorlar kendilerini. Ben de abartı giyinirim ama onlar başka bir şey olmuş.

İHSAN YALÇIN: Çakma veya orijinal ayakkabısı, elinde tespih, saçlar dik. O kabadayı ahlında. Gerçek Apaçi değil o... Toplumdan dışlanınca kendini kabul ettirmek için bizim gibi giyiniyor kuşanıyor.

S.M: "Belki bir ortamım olur, kız arkadaşım olur" falan diyor. Kızlarda da var bu, yalnız erkeklerde değil.

Size neden "Apaçi" deniyor?

U.M: Hani Apaçilerin ilkel giysileri vardır ya, "baksana şuna Apaçi gibi" deriz.

S.M: Önce maganda, kuro denirdi. Ama Apaçi daha sempatik. Maganda asar keser, Apaçi de bunun modernleşmiş versiyonu.

U.M: Alt tabakanın elit kısma yönelme çabası denilebilir.

"Biz hapçı ya da sapık değiliz" ?

Size "Apaçi" dendiğinde bozuluyor musunuz?

S.M: Hayır bozulmuyoruz. Gerçek Apaçiyiz biz.

U.M: Ama bizim bozulduğumuz şey şu: Biz son sekiz yıldır tiyatroyla uğraşıyoruz. Birçok yerde oynadık. Ama sekiz dakikalık bir dansla ünlü olduk. Önceleri korkuyorduk. Ama sonra Okan Bayülgen'in programına çıktık, bize "hapçılar" falan dendi. Öyle bir şey yok. Çok utandık. Moralimiz bozuldu.

İ.Y: Bizi magandalarla karıştırıyorlar. Ama biz öyle bıçkın, ağır, kavgacı tipler değiliz. Bizim amacımız eğlenmek ve eğlendirmek.

Peki yeni yıl kutlamalarında göz altına alınan tacizcilere "Apaçi" denmesine ne diyorsunuz?

İ.Y: Çok saçma böyle algılanması! Gerçek Apaçilere hakaret edilmiş oluyor diye düşünüyorum. Taksim'de, Nişantaşı'nda yaşanan taciz olaylarının Apaçilerle bir ilgisi yok. O insanlar sarhoş, kendilerini kaybetmişler artık. Yanında polis olduğu halde yapıyor yahu, ayyaş çünkü adam. Bunun Apaçilikle ne bağlantısı var? Ömrümüz yollarda geçiyor, şuna dikkat ediyorum. Herkes "Apaçi müziği" dinliyor. Televizyonlarda, evlilik programlarında bile Apaçi saçlı, kılıklı insanlar var. İnsanlar bunu bir kültür olarak benimsedi. Apaçiliğin uyuşturucu kullanan, "hapçı müziği" dinleyen insanlardan farkı var.

Apaçilik daha "neşeli" bir şey değil mi, müziği var dansı var...

İ.Y.: Evrim geçirdi artık. Eskiden ülkü ocaklarına takılırdık. O ağır ortamlarda dans etmek bize yakışmaz derdik. Ama gençler artık küpeli, değişik giyimli. Şimdi "ağır abi" diye bir şey kalmadı, kimse dans etmem demiyor. Toplum genel olarak Apaçileri benimsemiş. Bizden önceki gruplar belki Apaçiliği magandalık gibi göstermiş olabilirler ama biz bunu yaydıktan sonra bizimle birlikte başka bir karaktere büründü Apaçilik. Apaçilik danstan ve eğlenceden ibarettir" (http://www.sabah.com.tr/fotohaber/yasam/biz_hapci_ya_da_tacizci_degiliz/28150, 2011).

gözlem gerçekleştirilen kişilerin tamamının, seçmiş olduğumuz gençlik grubunun temel özelliklerini yansıtabilecek bir kesite karşılık geldiği kabul edilmiştir. Görüşülen bireylerin genelde samimi cevaplar verdiği kabul edilmiş, bu konuda gerekli sağlamanın yürütmüş olduğumuz çapraz görüşmeler marifetiyle aşılaacağı varsayılmıştır. Yine saha çalışması neticesinde karşılaşmış olduğumuz sosyal durumun, davranış biçimlerinin ve yaşantı tarzlarının, İstanbul'un ve Türkiye'nin farklı bölgelerinde tecrübe edilecek bir sosyolojik analize imkân sağlayabileceği varsayılmaktadır.